

SZIRMAI Péter-GURSZKI Gabriella

LÉPJÜNK BE AZONNAL EURÓPÁBA!

Az EU-tagga válás tényleges időpontja valahol a remélt 2002-es év és valamely későbbi dátum között van. Amit addig tehetünk – s tennünk is kell – az az, hogy azokat a szabályokat, amelyek érdekeinkkel megegyeznek, vagy amelyek felvételünk után amúgy is kötelezőek lesznek számunkra, mielőbb vezessük be.

„Európának több munkahelyre van szüksége. Munkahelyet a vállalkozók teremtenek. Következésképp Európának több vállalkozásra van szüksége.”

Georges Jacobs az UNICE Elnöke

„Minthogy a kis- és középvállalkozások teszik ki vállalkozásaink több mint 99 %-át, az intézkedések, amelyeket akcióprogramunk felsorol, segítenek megválaszolni azokat a kihívásokat, amelyek az európai gazdaság versenyképességét érik a globalizációval való szembesülés során.”

Erkki Liikanen az EU Vállalkozáspolitikai Igazgatóságának Főigazgatója

Vidám számháború részeseinek érezhetjük magunkat – a napi sajtót, vagy akár a gazdasági folyóiratokat böngészve –, ha azt szeretnénk tudni, mikor válik Magyarország az EU tagjává. A magyar csapat rendre 2002-t kiabál, az ellenfél egyelőre bújkál a bokrok fedezékében, és fel-felröppent egy-egy 2003-as, 2004-es, vagy 2006-os dátumot. Meggyőződésünk szerint – bár kétségtelen hírértéke van, és még némi jótékony feszültséget is jelenthet e számháború – fontosabbak azok a gyakorlati akciók, amelyekkel már ma megközelíthetjük az EU önmagával és tagjaival szembeni elvárásait.¹

„Bár egy vállalkozói társadalom irányába haladunk, előfeltevéseink és gyakorlataink még a régi gazdasági struktúrákat képezik le és különösen komoly akadályt képezik az új vállalkozások alapításának. Ennélfogva ahelyett, hogy pusztán csak hangoztatjuk a kisvállalkozásoknak előnyös gazdasági környezet fontosságát, ideje, hogy a vállalkozói érdekek a politikai cselekvés közepontjába kerüljenek” – írhattuk volna akár mi is ezt az állítást, ám valójában a címzett eredetileg nem a magyar kormányzat, hanem az Európai Miniszteri Tanács. Az

idézet ugyanis a BEST (Business Environment Simplification Task Force) dokumentumából való, amelyet 1999 áprilisában terjesztettek az Európai Miniszteri Tanács ülése elé. A jelentés eredményeként április 29-én a Miniszteri Tanács részletes akciótervet fogadott el „Akcióterv a vállalkozások támogatására és a versenyképesség javítására” címmel. Az alábbiakban ezen akcióterv szerkezetét követjük, a dokumentum hangsúlyosnak tartott – magyar szempontból is meghatározó jelentőségű – bekezdéseinek szöveghű kiemelésével. Az egyes témákkal kapcsolatban azt is jelezzük, megítélésünk szerint mit kellene tennie a magyar kormányzatnak annak érdekében, hogy a maga részéről bevezesse és megvalósítsa az EU direktívákat.²

Az oktatás a vállalkozói társadalom szolgálatában

Egy skóciai egyetemi vállalkozói program a diákok kurzusaiba illeszkedő vállalkozói modulokat kínál.

Az 1996/97-es tanévben mintegy 1000 skót diák vett részt a programban.

Az eredmények:³

A résztvevő diákok

- 82%-a értékelte pozitívan a vállalkozást mint karrier-lehetőséget,
- 78%-a állította, hogy a kurzusokon vállalkozás-alapításhoz szükséges tudást és képességeket sajátított el,
- 68%-a állította, hogy néhány éves munkavégzés után saját vállalkozást szándékozik indítani,
- csak 14%-a állította, hogy nem érdekli őket a vállalkozásindítás lehetősége.

Jelenleg az emberek nem szándékoznak vállalkozni és nincsenek is felkészülve a vállalkozói életre. Az oktatási rendszer hagyományosan arra oktatja a fiatalságot, hogy a tényeket reprodukálják, és munkavállalóként keressenek állást. A vállalkozóknak – ezzel szemben – olyan oktatásra van szükségük, amely attitűdöket kínál, képességeket ad, ambicionál, megtanít a lehetőségek keresésére és a bizonytalanság kezelésére.

Európában alapvető kulturális gondot jelent, hogy ezek a koncepciók és készségek nincsenek kellőképpen jelen az oktatásban, sem általános, sem középiskolai, sem egyetemi szinten. Az is nehézséget jelent, hogy a tanárok nincsenek felkészítve arra, hogy vállalkozást tanítsanak.

➤ Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:

- ↪ hogyan támogatható a vállalkozásoktatás az általános iskolától a főiskoláig és egyetemig?
- ↪ hogyan működhetnek úgy az iskolák és az egyetemek, hogy biztosak legyenek abban, hogy a vállalkozáshoz megfelelő ismereteket tanították?
- ↪ hogyan állítható középpontba a vállalkozás hasznossága pl. a sikeres és innovatív vállalkozások felmutatásával és médiakampányokkal?

A Bizottság programja:

- ↪ európai „ifjú vállalkozó” díj alapítása 2000-ben,
- ↪ segíteni a diákvállalkozás szervezeteit, hogy a diákokat vállalkozóvá tegyék.

A magyar helyzet

Magyarországon 1990 óta vált elfogadottá a „vállalkozó” kifejezés és vonulhattak be vállalkozói jellegű ismeretanyagok a középiskolai és – részben – az általános iskolai képzésbe. Alulról indult kezdeményezésként iskolák

sora csatlakozott a Young Enterprise és a Junior Achievement vállalkozásoktató programokhoz, és megkezdték magyar tananyagok kidolgozását is. Az Ifjúság Szakképzéséért Világbanki Projekt közgazdasági szakközépiskolák számára indított komponensének a vállalkozásoktatás önálló részét képezte az „üzlet világa” címmel. Jó néhány vállalkozó szellemű iskola – valamint követőik – kezdtek itthon kidolgozott vállalkozói tanrendek oktatásába. Nem véletlen, hogy olyan iskolák kerültek ebben az élre, amelyeknek kreatív, proaktív vezetőség volt, mint például a Hunfalvy János Külkereskedelmi és Közgazdasági Szakközépiskola, illetve olyan iskolák is, amelyek vonzáskörzetében a munkanélküliség kihívására adott válaszként próbálkoztak új tanmenetek adaptálásával, mint például a Kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola és mások. Az ifjúsági vállalkozóképző programoknak – mint a Young Enterprise vagy a Junior Achievement – kidolgozott országos és nemzetközi versenyprogramjuk is van. Évek óta az országos szakmai-tanulmányi versenyek sorában szerepel a vállalkozói szakmai tanulmányi verseny is. Az elért eredmények alapján Magyarországnak nincs szégyenkezni valója, mindazonáltal jogosnak érezzük javaslatainkat:

➤ Leendő tagállami szinten figyelni kell a következőkre:

- ↪ hogyan javítható a vállalkozást oktató tanárok képzése, tovább- és átképzése,
- ↪ hogyan javítható a középiskolai vállalkozási ismeretek tantárgy megbecsültsége és színvonala központi tananyagokkal, illetve érettségi tárgyként történő propagálásával,
- ↪ hogyan javítható a vállalkozói ismeretek oktatása a felsőoktatásban,
- ↪ milyen intézkedésekkel segíthető a fiatal vállalkozók társadalmi elfogadottsága,
- ↪ milyen forrásokkal segítheti az ISM az ifjúsági vállalkozások nemzetközi hálózatokba történő bekapcsolódását, mozgalmának fejlődését.

Tréning

A ma alkalmazott technológiák 80 %-a tíz éven belül elavul, s helyükre újak lépnek, miközben a munkaerő 80 %-a a több mint tíz éves hagyományos oktatás és szakképzés révén megszerzett tudása alapján dolgozik.⁴

Azok, akik vállalkozást kívánnak alapítani, szükséges, hogy speciális üzletvezetési tréningeken vegyenek részt, valamint a vállalkozás teljes időtartama alatt hoz-

zárjussanak a szükséges képzéshez. Sajnos a kínált kurzusok nem mindenben felelnek meg a vállalkozók, valamint a KKV szektorban alkalmazottak igényeinek, hiszen ezek a tréningek többnyire nagyvállalati igényekre lettek szabva; a képzési módszerek túl akadémikusak, az órarendek túl merevek.

➔ **Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ➔ *jobban testreszabott vállalkozói kurzusokat kell indítani a közszférában és a privát szektorban,*
- ➔ *a jobb tréningkurzusokat a társadalmi partnerekkel együtt kell adaptálni,*
- ➔ *támogatni kell a tréningre jelentkezőket, ideértve a pénzügyi segítséget is.*

A Bizottság programja:

- ➔ *létre kell hozni a BENE (Business Education Network of Europe) Üzleti Oktatási Hálózatot; e hálózat vállalkozói oktatásra specializálódott szervezeteit ösztönözni kell a leghatékonyabb megoldások cseréjére,*
- ➔ *meg kell bizonyosodni, hogy a KKV-k közvetlenül be lettek vonva tréningprogramjaikba, különösképp a LEONARDO Programba.*

A Közgazdaság-tudományi Egyetemen néhány évvel ezelőtt felméréssel tártuk fel a kis- és középvállalkozók képzési, tanácsadási igényeit. E felmérés egyik eredménye az volt, hogy azok a képzési szükségletek a legkritikusabbak, amelyekről a vállalkozó maga nem is tud, nem ébredt még tudatára szükségletének. A kutatás feltárta, hogy – az európai tendenciákkal összhangban – különböző vállalkozói csoportok differenciált tréningeket igényelnek. A kutatás az alábbi fontosabb csoportokat különítette el:

A „rendszerátalakítás gyermekei” – Azok tartoznak ebbe a típusba, akiknek vállalkozói motivációjuk valamilyen szempontból a rendszerátalakításhoz kapcsolódik, de akik számára nem jelentett különösebb kényszert a vállalkozói lét felvállalása, hanem szinte csak szervezeti formaváltásként élték meg azt.

Az „önmegvalósítók” – A második típust azok a vállalkozók alkotják, akik pozitív attitűddel állnak a vállalkozáshoz, és korábbi munkahelyük valamilyen szempontból alkalmatlan volt arra, hogy elképzelésüket megvalósítsák.

A „kényszerszármazékok” – Egyik csoportjuk azért vált vállalkozóvá, mert addigi munkahelye vagy pozíciója megszűnt, illetve megszűnéssel fenyegetett. Mások saját megítélésük szerint túl idősnek találták magukat

ahhoz, hogy a munkaerőpiacon újból sikeresen induljanak, azaz nem kaptak munkát. A harmadik csoport a kényszerszármazékokon belül is a legkényszerűbb vállalkozók, akik álmukban sem gondolták magukról, hogy ilyen tevékenységbe kezdenek, és továbbra is azon a véleményen vannak, hogy nem is akarnak hosszabb távon vállalkozók lenni. Ők lényegében csak vendégmunkások saját vállalkozásukban.

Az „újjonnan jöttek” – Ők az újak, akik nem tudják, milyen az, amikor az ember nem magánvállalkozóként dolgozik, hanem alkalmazásban áll. Nem feltétlenül rendelkeznek a klasszikus értelemben vett vállalkozói attitűddel, de tény, hogy pályafutásukat csak vállalkozóként tudták elképzelni.

A „hagyományörzők” – Az ötödik vállalkozói típus a tradicionális kisvállalkozások köre, amely a legtöbb kiskereskedőt magában foglalja. Ez eléggé jól körülírható kategória, ahol sokszor apáról fiúra szállt a szakma szeretete, és a vállalkozói lét azt a lehetőséget kínálja számukra, hogy pusztán munkájuk által elismerésben részesüljenek.⁵

➔ **Leendő tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ➔ *konferenciákkal, tapasztalatcseréikkel ösztönözni kell a legjobb vállalkozóképző kurzusok tapasztalatainak közkinccsé válását,*
- ➔ *a kutatások eredményeit hasznosítani kell az új programok, tantervek kidolgozásában,*
- ➔ *a különböző vállalkozói csoportok igényeire testreszabott tréningek szervezését kell preferálni,*
- ➔ *segíteni kell a vállalkozói érdekképviseleteket nemzetközi üzleti, információs és képzési hálózatokba való bekapcsolódásukban.*

Finanszírozás

A rövid távú finanszírozási lehetőségek hiánya még ma is a vállalkozások növekedési terveinek egyik legkomolyabb akadályát jelenti, míg a második legsúlyosabb gátló tényező a tőke ára.⁶

Európában a vállalkozások 51%-a vett fel rövid távú kölcsönt, szemben az USA-beli 26%-kal.⁷ Összességében véve, a fizetésképtelenségek oka az esetek 25%-ában a vevőszámlák késedelmes teljesítéséből fakad.⁸

Nagyjából 125 000-re becsülik az aktív „üzleti angyalok” számát Európában, akik mintegy tíz billió EURÓ-t fektettek be az 1995–96-os évben. A potenciális üzleti angyalok száma akár egy millió is lehetne, akik éves szinten 65 billiónyi EURÓ-t tudnának befektetni.

Az európai vállalatok, főleg a KKV-k, tőkehiányban szenvednek. Túl erősen függenek a rövid távú kölcsönöktől, amelyek sokkal drágábbak, és ennél fogva sokkal nagyobb kockázatot jelentenek recesszió idején. Elsősorban a fedezet hiánya jelent problémát a kölcsönhöz való hozzáférésben. A késői fizetések elterjedt gyakorlata pedig tovább súlyosbítja a KKV-k likviditási problémáit.

➤ **Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇒ fejleszteni kell azokat a közös hitel- és garanciátársaságokat, amelyek segítenek a vállalkozóknak pénzügyi problémáik megoldásában,
- ⇒ létrehozni vagy fejleszteni kell azon konstrukciókat, amelyek vonzóvá teszik a KKV-kat a kisebb volumenű tőkebefektetések számára, hogy azok banktól való függősége csökkenjen,
- ⇒ segíteni kell magánbefektetők vagy kockázati tőkebefektetők tőkebefektetéseit az expandáló és Hi-tech cégekbe,
- ⇒ a bizottságnak az Európai Parlamenttel közösen direktívát kell javasolnia a kései fizetések szankcionálására.

A Bizottság programja:

- ⇒ fel kell deríteni és közzé kell tenni az élenjáró gyakorlatot a vállalkozásindítás („start up”) fázisában levő cégek finanszírozására Európában, bankárok és kisvállalkozók közös konferenciájával és összehangolt akcióival,
- ⇒ segíteni kell a SEED tőkealapokat, amelyek azokba az innovatív kisvállalkozásokba fektetnek be, amelyek erős növekedési és foglalkoztatási potenciállal rendelkeznek,
- ⇒ az „üzleti angyalok” hálózatának kialakítását segíteni szükséges,
- ⇒ létre kell hozni egy kisvállalkozói kézikönyvet, amely segít a vállalkozóknak az értékpapírpiacon való hozzáféréseik felmérésében.

Magyarországon pontról pontra ugyanezeket a finanszírozási nehézségeket és problémákat sorolhatjuk fel. Közismertek azok a problémák, amelyekre évek óta nem talál senki megfelelő választ, mint például a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés áruházláncok esetében, amelyek szerződéseikben a szokásos 8–15 napos fizetési határidő helyett 60–90–120 napot írnak elő a maguk számára. Közismertek a kisösszegű hitelekhez való hozzáférés finanszírozási gondjai, a forráshiány, vagy például a kockázati tőkével történő finanszírozás fogyatékosai, annak ellenére, hogy két évvel ezelőtt született törvény a kockázati tőketársaságokról.

A magyar kormány feladatai éppen ezért szó szerint ugyanazok, mint az Európai Közösség tagállamainak feladatai, illetve, mint amelyeket az Európai Bizottság a maga számára kitűzött.

Kutatáshoz és innovációhoz való hozzáférés

Az innováció meghatározó mind a KKV-k, mind pedig a gazdaság versenyképessége szempontjából. Európa óriási innovációs potenciállal és kiváló kutatási lehetőségekkel rendelkezik, miközben messze lemarad globális versenytársaihoz, különösen az USA-hoz képest, amikor a kutatási eredmények kiaknázására kerül sor.

Komoly problémákkal néznek szembe a kisvállalkozások akkor, amikor új termékek vagy eljárások számára hasznos kutatási eredményekhez való hozzáférésről, vagy azok alkalmazásáról lenne szó. A tudatosság és az információ hiánya kulcskérdés. A technológiatranszferrel és a szabványokkal kapcsolatos eljárások túl bonyolultak és költségesek. Ez a bonyolultság visszatartja a leendő vállalkozókat attól, hogy innovációikat piacossítsák.

A szabványok rögzítése, valamint tárolása Európában hatszor annyiba kerül, mint az USA-ban.⁹ Úgy becsülik, hogy a 170 000 európai vállalkozásnak 2/3-a fejleszt új termékeket és eljárásokat, és nem szabadalmaztatja azokat.¹⁰

➤ **Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇒ hogyan lehet gyorsítani a technológiatranszfert, és a kutatási eredmények eljuttatását a KKV-khoz?
- ⇒ hogyan lehet bátorítani a mentoringot?
- ⇒ hogyan lehet ösztönözni a kis- és nagycégek, valamint a kutatóintézetek együttműködését?
- ⇒ hogyan lehet az innovációs hálózatokat profeszionálisabbá és elérhetőbbé tenni?
- ⇒ mit tehetnek a szabadalmi hivatalok azért, hogy a KKV-k a szabadalmaztatás előnyeit jobban kihasználhassák?

A Bizottság programja:

- ⇒ ösztönözni kell, hogy a KKV-k az EU 5. Keretprogramjának kutatói és technológiai eredményeit hasznosítsák,
- ⇒ javaslatot kell készíteni egy egységes és megvalósítható, egyszeri beadvány alapján működő EU szabadalmi engedélyeztetési rendszer felállítására,
- ⇒ támogatni kell a Nemzeti Szabadalmi Hivatalokat abban, hogy még inkább felhasználóbarát módon és a KKV-k számára segítően jelenjenek meg,

⇒ a szellemi tulajdon joga hálózatának on-line információs rendszerét támogatni kell, és fel kell vinni a szabadalmakat az on-line help desk-re.

Kétségtelen, hogy a legnehezebben megoldható problémák ezen a területen találhatók. A tökeszegénység, a forráshiány oda vezetett, hogy az elmúlt években Magyarországon csökkent a bejegyzett szabadalmak száma, lanyhult az innováció. Márpedig hosszú távon ez fogja meghatározni a magyar gazdaság versenyképességét. Míg a legtöbb kérdésnél azt mondhatjuk, a kormányzati feladat elsősorban a piaci hatások útjában álló akadályok lebontása, addig ezen a területen kifejezett állami-kormányzati beavatkozást sürgetünk.

➔ **Leendő tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇒ innovációs pénzalappal kell támogatni új találmányok létrejöttét, szabadalmak bejegyzését,
- ⇒ adó- és egyéb preferenciákkal kell ösztönözni az innovatív vállalkozásokat,
- ⇒ elérhető áron professzionális hálózatok kialakulását kell segíteni,
- ⇒ központi szinten pénzalapokkal és gazdasági diplomáciával segíteni kell a magyar vállalkozások nemzetközi innovációs hálózatokba való bekapcsolódását,
- ⇒ át kell venni és tovább kell fejleszteni az EU innovációs programjait.

A támogató szolgáltatások láthatóságának javítása

A nagyon kicsi és kisvállalkozások számára jelenti a támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés a legnagyobb problémát; 17%-uk nem is tudta, hogy hol tájékozódhatna afelől, hogy milyen üzleti szolgáltatások vehetők igénybe.¹¹

Sajnálatos módon ez az információs, tanácsadói szolgáltatásokhoz való hozzáférés nem közvetlen, a szolgáltatások gyakran túlságosan elaprózottak és kordinálatlanok. Így aztán a vállalkozók nem tudják olyan nagy hasznát venni ezen szolgáltatásoknak, mint lehetne.

➔ **Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇒ hogyan lehet javítani a vállalkozások számára nyújtott támogató szolgáltatások mennyiségét és láthatóságát egyablakos és első megállós rendszerrel? A Bizottság ezen folyamatot egy fórum felállításával fogja támogatni, ahol a tagországoknak lehetőségük nyílik a legjobb gyakorlatok kicserélésére.

A Bizottság programja:

- ⇒ folyamatosan javítani kell a párbeszédet az üzleti szolgáltatókkal,
- ⇒ az első megállós Internet Shop az első kapu, amelyen az egyesült piacon átjutnak a vállalkozók, ezt be kell kapcsolni az EUROINFO Központok hálózatába,
- ⇒ a tagállamokkal közösen fel kell tárni a jelenlegi támogató intézkedések gyenge pontjait, és segíteni kell kiküszöbölésüket,
- ⇒ létre kell hozni egy WEB információs hálózatot a kisvállalkozások számára, amelyet SECREEN-nek fognak nevezni.

A magyar kormányzat számára ismertek mindazok a követelmények és szükséges intézkedések, amelyeket a támogató szolgáltatásokkal kapcsolatban meg kell tenni. Ismertek, hiszen már három évvel ezelőtt az akkor tervezett kisvállalkozásokról szóló törvény koncepciója tartalmazta ezeket.¹² Koncepciók azóta is szép számban születtek, sőt a kormányzat – ide értve a korábbi kormányzatot 1997-ben, és a választások után győztes kormányzati erőket 1999-ben – egyaránt elfogadott határozatot a kisvállalkozások fejlesztési feladatairól. E határozatok egytől egyig fontos és jó intézkedéseket fogalmaztak meg, amelyekből azonban a gyakorlati megvalósítás szintjén általában alig történt valami. Ugyanakkor finanszírozási és erkölcsi válságba került a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, az a szervezet, amely sokat tett átlátható és a vállalkozók számára is érzékelhető szolgáltatások nyújtásáért. Válságba kerültek a kamarák annak következtében, hogy az új kormányzat megkérdőjelezte legitimitásukat. Mivel a szabályozás tényleges megváltoztatása csak 1999 végén következett be, az egy évig tartó bizonytalanság meggátolta, hogy kellő ütemben bővítsék szolgáltatásaikat, vagy fejlesszék a már kialakított egyablakos rendszert, és lefékeződtek azok a tétova kísérletek is – például forrástérkép összeállítás – amelyek a vállalkozók számára tették volna könnyebben elérhetővé az üzleti szolgáltatásokat és támogatásokat.

➔ **Leendő tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇒ gondoskodni kell a nemrég meghozott kisvállalkozásokról szóló törvény végrehajtásáról, különös gondot kell fordítani az ellenőrző mechanizmusok beépítésére, a végrehajtáskor eddig azok megfelelő működésére,
- ⇒ a KKV érdekeit is figyelembe véve kell szabályozni a kamarák működését, meghallgatva a vállalkozói érdekképviseltek véleményét.

Jobb közigazgatás

200 billió EURÓ-ra, illetve a teljes GDP 3%-ra becsülik a teljes éves költségét mindazon adminisztrációs kötelezettségeknek, amelyeknek az európai vállalkozások eleget kell tenniük. A vállalkozások regisztrációjában a tagállamok között komoly különbségek mutatkoznak. A vállalkozások regisztrációjával kapcsolatos eljárások száma legkevesebb három, legtöbb 28. A teljesítésükhöz szükséges idő néhány naptól 28 hétig terjed.¹³

Általában elmondható, hogy az EU közigazgatását a koordináció hiánya és következetlenség jellemzi minden szinten. Szükséges, hogy a közjogi hatóságok igyekezzenek üzleti szolgáltatásaik minőségén javítani. Elsődleges cél kell legyen, hogy minden szinten felhasználóbarát módon tudjanak segítséget nyújtani.

➡ **Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇨ a kezdő vállalkozók számára be kell vezetni vagy javítani kell olyan üzleti környezetet szolgáló intézkedéseket, amelyek a következő pontokat tartalmazzák:
 - egyablakos üzleti regisztráció, egyszeri regisztrációs űrlap, egy regisztrációs szám,
 - olcsóbbá és könnyebbé kell tenni a vállalkozások számára az első foglalkoztatott munkába állítását.

A Bizottság programja:

- ⇨ meg kell bizonyosodni arról, hogy a jogszabályi javaslatok KKV-ra gyakorolt hatását megfelelően értékelték, és a gazdaságra gyakorolt hatásokat az értékelő rendszerek fejlesztésénél is figyelembe vették,
- ⇨ az ügyszervezők számára új viselkedési szabályokat kell meghatározni, a jogalkotási politikának új útmutatásra van szüksége,
- ⇨ új javaslatokat kell tenni annak érdekében, hogy több KKV profitálhasson a Közösségi szintű programokból és a nyilvános közbeszerzési pályázatokból.

Magyarországon az elmúlt években bizonyos területeken történt előrelépés, így például az EU által ajánlott egyéni vállalkozói egyablakos rendszert bevezették a kamarák. Számos foglalkoztatáspolitikai pályázatot hirdettek meg, amelyek segítik a vállalkozókat a munkanélküliek foglalkoztatásában. Más területeken ugyanakkor, bár a gondok ismertek, nem történt érdemi előrelépés. Így például a közbeszerzési pályázatok továbbra is elérhetetlenek a kisvállalkozók számára, sőt, a közepes

méretű cégek többsége sem rendelkezik a tenderek beindításához szükséges infrastruktúrával, pénzügyi forrásokkal (pl. a kaució fedezetével). Sajnálatos módon egyáltalán nincsenek olyan projektek, amelyek e hátrányok ellensúlyát képeznék.

Először 1990-ben fogalmazódott meg, amerikai példa nyomán, hogy az „advocacy” intézményre itthon is nagy szükség lenne, azaz komoly igény van egy olyan szervezetre – egy ideig az Országos Kisvállalkozásfejlesztési Iroda tűnt erre alkalmasnak –, amely folyamatosan opponálja a különböző törvénytervezeteket a kisvállalkozásokra gyakorolt hatásuk szempontjából.

➡ **Leendő tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇨ a törvényjavaslatok előkészítése során a várható hatásvizsgálatoknál különös figyelmet kell fordítani a tervezett törvények kis- és középvállalkozásokra gyakorolt hatásaira,
- ⇨ a közbeszerzési törvény módosítása során figyelemmel kell lenni a kis- és középvállalkozásoknak a közbeszerzési pályázatokba való bekapcsolódási lehetőségeire,
- ⇨ tényleges és hatékony lépéseket kell tenni a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentésére,
- ⇨ az EU-ajánlásoknak megfelelő regisztrációs űrlapokat kell bevezetni, amelyek a későbbiekben a nemzeti adatbankba való bekapcsolódást is segítik.

A foglalkoztatás és munkafeltételek javítása

A vállalkozóknak szükségük van a motivált és magasan képzett alkalmazottak támogatására. A munkaügyi szabályozásnak rugalmasnak kell lennie, különös tekintettel a foglalkoztatásra és a munkaszervezési eljárásokra. A rugalmas munkaerő piacok az innovatív munkaszervezési módszerek fejlődését is felgyorsíthatnák.

Az, hogy a vállalkozások az innovatív munkaszervezési eljárások irányába mozdulnak el, megtalálva a helyes egyensúlyt a rugalmasság és munkahelyi biztonság között, kitüntetett jelentőséggel bír. A munkaadók és munkavállalók közötti párbeszédet – vállalkozói szinten – ösztönözni és fejleszteni kell.

➡ **Tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇨ be kell vezetni és folyamatosan figyelni kell a rugalmas foglalkoztatási formák és munkafeltételek bevezetésére irányuló intézkedéseket, amelyek mind a munkáltatók, mind a munkavállalók érdekében állnak.

A Bizottság programja:

- ⇒ *fel kell tárni, össze kell gyűjteni és közzé kell tenni a jó megoldásokat, ösztönözni kell bevezetésüket vállalkozás szinten, ideértve a most kialakuló munkaszervezeti modernizációs hálózatot is,*
- ⇒ *értékelni kell a nemzeti akciótervek intézkedéseinek hatását éves szinten.*

Azok a foglalkoztatási és munkaerőpiaci problémák, amelyeket az EU-akcióterv említ, Magyarországon is ismertek, sőt elmondható, hogy a rugalmas foglalkoztatási formák az EU-ban tapasztalt szintnél is alacsonyabb gyakoriságot mutatnak.

➔ **Leendő tagállami szinten figyelni kell a következőkre:**

- ⇒ kutatásokat kell folytatni a nemzetközi tapasztalatok és tendenciák hazai adaptációja tárgyában a rugalmas foglalkoztatási formák bevezetése érdekében,
- ⇒ a Munka Törvénykönyve módosítása során figyelemmel kell lenni a kisvállalkozók és alkalmazottaik igényeire a foglalkoztatás javítása érdekében,
- ⇒ adózási és társadalombiztosítási díjkedvezmények segítségével kell ösztönözni új munkahelyek létesítését a kis- és középvállalkozásoknál.

A vezetői stratégiák között általában kiemelten pozitívan értékelendő a proaktív vezetői stratégia, amelyben a vezetés nemcsak reflektál a bekövetkezett történésekre, hanem elébemegy azoknak, sőt létrehozza a számára szükséges környezeti feltételeket. Országstratégia szintjén aligha van más választásunk, mint a proaktivitás: azzal tudunk legjobban alkalmazkodni az EU követelményeihez, ha felismerve érdekeinket elébe megyünk mindazon intézkedéseknek, amelyeket felvételünk után amúgy is teljesítenünk kell. Amint láthattuk, a kis- és középvállalkozási politika szintjén igen szerencsés körülmény, hogy ezek a követelmények egybeesnek a kormányzat deklarált szándékaival, a nemzetgazdaság szereplőinek érdekeivel.

Lábjegyzetek

1 Van természetesen összefüggés azok közt az elvárások között, amelyeket a belépni szándékozó országokkal szemben támasztanak, és azok között, amelyeket a Közösség önmagával szemben támaszt, s fontosak természetesen a Közösségi jogszabások (Acquis Communautaire) is, azonban látni kell, hogy nem teljes az átfedés e két követelményrendszer között. Egy sor olyan Közösségi szabály létezik, amely alól egyik vagy másik tagállam hosszabb vagy rövidebb időre kivételt képez. Így lesz ez bizonyára az új tagok felvétele után is. A mi feladatunk ugyanakkor, hogy azokat a szabályokat, amelyek átvétele már most érdekeinkkel egyező irányba mutat, mielőbb vezessük be.

2 A továbbiakban az idézett dokumentum szövegét dőlt betűvel (kurzíván) szedjük, a kiegészítő reflexiókat pedig normál tipográfiával jelöljük.

3 Evaluating entrepreneurship education in Scottish Universities, Oktatásügyi tanszék, Oxfordi Egyetem, 1997

4 Green Paper on the modernisation of work organisation. European Commission, 1997

5 *Forrás:* A kis- és középvállalkozások képzési és tanácsadási igényei – MVA Kutatási Füzetek 14. 1997. 23–25. oldal

6 European business survey. Grant Thornton International, 1999

7 European business survey. Grant Thornton International, 1998

8 Fédération de l'information d'entreprises et de la gestion de créances, 1997

9 Green Paper on innovation. European Commission, 1995

10 Risk capital: A key to job creation in the European Union. European Commission, 1998

11 The European Observatory for SME's, 1997

12 *Lásd:* Alternatív javaslat a kisvállalkozói törvény megalkotásához. MVA – Hálózati Fejlesztési Füzetek 1. Budapest, 1997. 92 oldal

13 International comparison of the formal requirements and administrative procedures required for the formation of SME's of any legal status in the EU and other major countries. Logotech, 1997